211123 Zakelijk verslag van gesprek inzake de verkenning van de bestuurlijke toekomst.

Delegaties Oostzaan (OZ) & Wormerland (WL)

Aanwezig:
College Oostzaan, excl. wethouder R. Dral.
Voltallig college Wormerland.

Bm WL opent het gesprek en vraagt om een beschouwing op de stand van zaken rond de bestuurlijke toekomst van de gemeente OZ, tegen de achtergrond van de vragen die tevoren ter oriëntatie zijn toegezonden.

Desgevraagd weet het college van OZ (nog) niet hoe de raad van OZ over de vragen denkt, gelet op het proces dat in OZ gaande is. In die zin kunnen er dus geen door de raad gedragen uitspraken in worden gezien. De raad in OZ heeft een sterke eigen rol gekozen in het proces bestuurlijke toekomst en de uitkomsten van dat proces zijn nog niet te voorspellen.

In algemene zin schat de delegatie van OZ in dat duurzame oplossingen voor de continuïteit en ontwikkeling van bestuurskracht vermoedelijk niet liggen in langdurige ambtelijke samenwerkingen, zeker op langere termijn.

In alle gevallen wordt het heel belangrijk om de nabijheid van bestuur goed en heel bewust te behouden door erop te organiseren. Dat is zeker een inrichtingsvraagstuk voor alle kernen van gemeenten waarin doorgaans sprake is van eigen identiteit die behouden moet blijven.

De delegatie van OZ schetst verder het volgende m.b.t. het lopende proces ter oriëntatie op de bestuurlijke toekomst: Er staat een enquête uit onder de ingezetenen. Uit de antwoorden wordt door een raadswerkgroep een voorstel met toekomstscenario's gemaakt. Het moment van ophalen van inzichten bij buurgemeenten is nog niet bepaald.

Het onderwerp bestuurlijke toekomst zal vermoedelijk ook in OZ onderwerp van de verkiezingen worden.

Desgevraagd wordt vanuit OZ in regionaal perspectief primair gekeken naar de kleinere gemeenten, als het zou moeten aankomen op bestuurlijke fusie. De grote gemeenten liggen misschien minder voor de hand. Waterland lijkt niet open te staan voor intensieve samenwerkingsvarianten gelet op de nadrukkelijke keuze om zelfstandig door te gaan.
Intensivering van samenwerking op (strategische) thema's is in het verleden in de landelijke gemeenten aan de orde geweest, maar daar is geen vruchtbare toekomst aan gegeven. Daar opnieuw leven in blazen zal niet makkelijk zijn, maar OZ staat er wel voor open. Of daar uiteindelijk een bestuurlijke fusie op zal moeten volgen wordt dan wel de vraag.

Zonder samenwerking kunnen we op bepaalde terreinen gewoonweg niet meer, zoals in het sociaal domein.

OZ en WL zijn allebei met het thema bestuurlijke toekomst bezig en de meeste toekomstscenario's uit de stukken van WL kunnen van grote betekenis worden voor de bestaande g.r. OVER-gemeenten.

Ten aanzien van de optie netwerksamenwerking voorziet OZ structurele problemen. Die optie brengt teveel risico van cherry picking. Er wordt geen duurzame oplossing in gezien. Het is verder te afhankelijk van of en in hoeverre de andere netwerkgemeenten dat samen verder willen invullen en ontwikkelen. In het netwerk word je ook meer afhankelijk van wat de andere partijen willen.

De Nul-plus-variant helpt wellicht met meer body in onze samenwerking, maar ook daar dreigt dan weer het risico van verwatering van belang en zeggenschap. De zeggenschap verwatert indirect en er ontstaat nog meer concurrentie in de capaciteitsverdeling als er meer deelnemers bijkomen. Dat soort conflicten zijn bekend uit diverse ambtelijke fusies met meerdere partners, in den lande.

VASTGESTELD

Over de optie bestuurlijke fusie kan niet concludent gesproken worden. In het proces is de gemeente Oostzaan nog niet zover dat er al over inhoudelijke scenario's gesproken wordt en daarmee is nog niet duidelijk welke scenario's -ambtelijk en/of bestuurlijk- in het afwegingsproces betrokken zullen worden.
Het college van OZ ziet vanuit haar professionele praktijk bestuurlijke fusie wel ook als een serieus duurzaam eindpunt, maar de raad gaat erover. Als bestuurlijke fusie de vraag zou worden, dan is het wenselijk om meerdere fusievarianten in onderzoek te vergelijken op voor- en nadelen. (Bedoeld worden varianten met grote en met kleine gemeenten.) Met grote gemeenten bereik je al gauw meer body. Met kleinere samen heb je meer dezelfde vraagstukken en kan je misschien meer bereiken bij het conserveren van de bestaande nabijheid van het openbaar bestuur.. De voorkeur van het college van Oostzaan gaat uit naar een landelijke gemeente bestaande uit 4 (Landsmeer, Wormerland, Waterland en Oostzaan) of 5 (inclusief Edam Volendam) kleine groen-landelijke gemeenten. Daarbij wordt opgemerkt dat een fusievoornemen van OZ, WL en Landsmeer misschien nog wel eens tot een nieuwe afweging in Waterland aanleiding kan geven, maar dit terzijde.

Desgevraagd meldt WL dat intensieve samenwerking met BUCH-gemeenten belangstelling heeft van een minderheid in de raad, maar dat het college voor die constructie geen voorkeur heeft. Met als motief dat het een gebied is met andere regio indelingen, andere focus en andere gemeenschappelijke vraagstukken. We zitten niet in elkaars netwerken en het vergt flinke investering om wel in elkaars netwerken te gaan opereren. OZ voelt mee met die redenering en ziet als college samenwerking met die hoek ook niet als kansrijk.

Desgevraagd schat het college van WL in dat de recente brief van de minister BZK over nieuw beleid met betrekking tot de betrokkenheid van de provincie bij de ARHI procedure nu nog geen rol speelt. We moeten het doen met het actuele rijksbeleid. Daarnaast is er geen acute noodzaak tot koerswijziging op korte termijn.

WL hecht eraan dat wij de voordelen van onze nabijheid blijven koesteren, in welk scenario we ook terecht zouden komen.
Tegelijk zien we dat we op belangrijke (samenwerkings)thema's niet ten volle kunnen presteren, terwijl dat op grotere schaal vermoedelijk wel beter kan en soms moet. Er is nog geen afgeronde opvatting bij het college van WL, maar op termijn zullen samenwerkingsvormen wellicht niet voldoende steek kunnen houden om de bestuurlijke vraagstukken in de toekomst blijvend het hoofd te kunnen bieden.

Loopt er nog toenadering tussen OZ en Landsmeer? Tot nader order is dat overleg geparkeerd, aldus de delegatie van OZ.

Synchronisatie processen bestuurlijke toekomst in OZ en WL? Het zou mooi zijn als we uiteindelijk kunnen afstemmen. Dat kan als de raden definitief pas na de verkiezingen gaan beslissen.
College van WL gaat een RV maken. Het college van OZ zal in afstemming met de raad(swerkgroep) ook gaan overwegen dat te doen. Waar mogelijk blijven de colleges afstemmen, vanwege de belangen in de samenleving van hun gemeenten, maar ook vanuit de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor hun gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten. Vervolgoverleg ligt dus in de rede.

Desgevraagd wordt het proces van de raad in WL nog eens geschetst. Het thema identiteit heeft ook uitdrukkelijk plek in het participatieproces.

Met dank voor de gedachtewisseling is het gesprek afgesloten.

Opgemaakt door R. Kool, Gemeentesecretaris van Wormerland

(Dit is de vastgestelde versie van het verslag, die wordt gebruikt bij de rapportage van het college van WL aan de raad van WL, samen met de verslagen van de overige gesprekken in de bestuurlijke omgeving.)

VASTGESTELD